

Sygn. akt III AUa 2330/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie	SSO del. Ewelina Kocurek-Grabowska SSA Antonina Grymel
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. Ł. (K. Ł.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 27 września 2012r. sygn. akt XI U 123/12

oddala apelację.

/-/SSO del.E.Kocurek-Grabowska /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2330/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 listopada 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu K. Ł. obliczenia wysokości emerytury na zasadach określonych w art. 55 ustawy z dnia 17.12.1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się obliczenia wysokości emerytury z zastosowaniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku do części socjalnej świadczenia oraz uwzględnienia przeliczników górniczych do okresu pracy górniczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosząc o jego oddalenie, odnośnie roszczenia w zakresie przeliczników górniczych wskazał, iż ubezpieczony nie legitymuje się co najmniej 5- letnim okresem pracy górniczej wykonywanej stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy. W kwestii żądania wyliczenia wysokości emerytury na podstawie art.55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podniesiono, że ubezpieczony po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego nie kontynuował ubezpieczeń.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 27 września 2012r., sygn. XI U 123/12 zmienił zaskarżoną decyzję

i przyznał ubezpieczonemu od dnia 1 października 2011r. prawo do emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż urodzony (...) ubezpieczony wiek 65 lat osiągnął w dniu (...). Decyzją z dnia 27.06.1997r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej z tytułu osiągnięcia wieku 50 lat i legitymowania się wymaganym okresem pracy górniczej. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto podstawę wymiaru składek z 8 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 1986r. do grudnia 1993r. WWPW wyniósł 383,90%, ograniczonym do 250%. Wypłata świadczenia została zawieszona z uwagi na kontynuację zatrudnienia.

Następnie, decyzją z dnia 29.05.2000r. organ rentowy podjął wypłatę emerytury od 1.05.2000r., przy czym kolejną decyzją z dnia 29.06.2000r. przeliczono wysokość świadczenia na podstawie art.110 cyt. ustawy. Od dnia 1.02.2005r. odwołujący się jest zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) na czas nieokreślony.

Dalej Sąd ten ustalił, że wniosek ubezpieczonego z dnia 28.10.2011r.

o emeryturę według nowych zasad, organ rentowy rozpoznał pozytywnie decyzją

z dnia 14.11.2011r. Przyznając emeryturę na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, „Sąd” (omyłka - winno być Zakład) uwzględnił 37 lat, 1 miesiąc okresów składkowych oraz 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Do ustalenia wysokości emerytury część socjalną obliczono od kwoty bazowej obowiązującej w dacie jej przyznania tj. 2822,66 złotych. Świadczenie to okazało się niższe od dotychczas pobieranego, dlatego też decyzją z dnia 17.11.2011r. organ rentowy wstrzymał jego wypłatę i podjął wypłatę dotychczasowej emerytury górniczej. Ponadto w dniu 23.11.2011r., w związku z wnioskiem o ustalenie wysokości emerytury według nowych zasad, organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy wskazał, iż pismem z dnia 14.08.2012r. organ rentowy, wykonując zobowiązanie nałożone przez Sąd, poinformował, że wysokość emerytury obliczonej w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej jest wyższa od dotychczas pobieranej.

Kierując się powyższymi ustaleniami, Sąd Okręgowy przypominając treść art.55 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stwierdził, że sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia czy ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki wskazane w powołanym przepisie, a w konsekwencji - czy przysługuje mu prawo do emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że K. Ł. urodzony przed dniem 1 stycznia 1949r., wiek 65 lat osiągnął w dniu (...), legitymuje się stażem okresów składkowych w wymiarze 37 lat i 1 miesiąc oraz 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku 65 lat, a wniosek o emeryturę w myśl nowych zasad złożył w dniu 28.10.2011r., zaś z wyliczeń organu rentowego wynika, że wysokość emerytury obliczonej w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej jest wyższa od dotychczas pobieranej obliczonej na podstawie art. 53.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zaistniały stan faktyczny i prawny uzasadnia stanowisko, iż ubezpieczony spełnił wszystkie warunki do przyznania mu prawa do emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, a uwzględniając regulację art.100 ust.1 i art.129 ust.1 cyt. ustawy oraz datę złożenia wniosku, ubezpieczony, poczynając od 1 października 2011r. ma prawo do emerytury, obliczonej na podstawie art.26 ustawy emerytalnej.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

Wyrok w całości zaskarżył apelacją organ rentowy zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego - art.55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez bezzasadne uznanie, że ubezpieczony spełnia warunki do przyznania emerytury od dnia 1.10.2011r.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący organ rentowy wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania ubezpieczonego w zakresie żądania emerytury.

W uzasadnieniu środka odwoławczego organ rentowy wyraził pogląd, że możliwość obliczenia emerytury na nowych zasadach dotyczy wyłącznie tych ubezpieczonych urodzonych przed 1949r., którzy nie mają ustalonego świadczenia na zasadach dotychczasowych. Nie ma natomiast przeszkód, aby zastosować kapitałowe zasady ustalenia wysokości emerytury dla osoby, która występowała wprawdzie o "starą" emeryturę, ale nie nabyła uprawnień do takiego świadczenia. Art.55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie stanowi bowiem samodzielnej podstawy do przyznania emerytury, natomiast umożliwia wariantowanie wysokości emerytury przyznanej na podstawie art. 27 dla ubezpieczonego, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił po raz pierwszy z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw prawnych podlega oddaleniu.

Wedle art. 55 ustawy, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r., może być obliczona emerytura na podstawie art.26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art.53.

Spór w rozpoznawanej sprawie dotyczył rozstrzygnięcia czy urodzony przed dniem 1 stycznia 1949r. ubezpieczony, legitymujący się stażem okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 37 lat i 7 miesięcy, który ukończył 65 lat i po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury na podstawie art.27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.- dalej zwanej ustawą) jest uprawniony do obliczenia tej emerytury według zasad określonych w art.26 ustawy.

Sąd Okręgowy sporną kwestię rozstrzygnął przeciwnie do stanowiska organu rentowego, uznając - a tak należy wnioskować z pisemnych motywów orzeczenia - iż wykładnia gramatyczna przepisu art.55 ustawy nie zawiera zastrzeżenia obliczenia emerytury zgodnie z art.26 ustawy jedynie dla tych wnioskodawców, którzy składając wniosek po dniu 31 grudnia 2008r. dopiero ubiegają się o nabycie statusu emeryta. Trafna konstatacja Sądu pierwszej instancji wymaga jedynie wspierającej ją argumentacji prawnej.

Uzasadnienia przyjęcia takiej wykładni omawianej normy prawnej należy poszukiwać na gruncie przepisów regulujących zasady zawieszania wypłaty emerytury dla świadczeniobiorców kontynuujących zatrudnienie po ustaleniu prawa do emerytury oraz reguł ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji wcześniejszego pobierania już emerytury.

W pierwszej kolejności należy odkodować sformułowanie „kontynuował ubezpieczenie” i dla oznaczenia tego zwrotu należy odwołać się do treści art.103 ust.2a ustawy, wprowadzonego z dniem 1 lipca 2000r. do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez art.2 ustawy z dnia 21 stycznia 2000r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz.118), a stanowiącego, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Zatem sformułowanie "kontynuował ubezpieczenie" użyte w art.55 ustawy, w istocie oznacza "nie rozwiązał stosunku pracy", niezależnie od tego czy wystąpił o przyznanie emerytury (wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym). Oznacza to, że zawarta w art.55 ustawy przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona także wówczas, gdy wniosek o emeryturę został złożony przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a nadto z normy tej nie wynika, aby wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym musiał być pierwszym - odmiennie do twierdzeń skarżącego organu rentowego - wnioskiem o świadczenie (vide: teza I uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013r., sygn. akt II UZP 4/13 LEX nr 1342169).

W powołanej wyżej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził, że ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą.

W uzasadnieniu stanowiska Sąd Najwyższy wskazał, m.in. "że ten sposób wyliczania emerytury zaczął obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2009r. zaś warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31 grudnia 2008r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Ratio legis tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Nadto brak podstaw do uznania, że z wnioskiem o emeryturę można wystąpić tylko jeden raz. Przepis art.21 ust.2 ustawy emerytalnej, określający sposób ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji gdy wcześniej była pobierana ("inna") emerytura, pozwala na przyjęcie, że dopuszcza on kilkakrotne realizowanie się ryzyka emerytalnego. Stosując ten przepis można było przejść na emeryturę bez względu na wiek, potem osiągając wiek 50/55 lat wystąpić o emeryturę w niższym wieku emerytalnym, potem o wcześniejszą emeryturę (5 lat przed osiągnięciem wieku 60/65 lat), a na koniec o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, co wiązało się z każdorazowym podwyższeniem kwoty świadczenia (choćby w wyniku stosowania za każdym razem wyższej kwoty bazowej)".

Należy zauważyć, że w utrwalonych poglądach judykatury przyjmuje się, że emerytura w niższym i w powszechnym wieku emerytalnym to odrębne rodzaje emerytur. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006r., sygn. akt I UK 82/06 (LEX nr 244489) Sąd zajął stanowisko, że nie ma przeszkód prawnych, aby ubezpieczony pobierający emeryturę przyznaną mu w niższym wieku emerytalnym dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - art. 32 ustawy emerytalnej, domagał się przyznania emerytury przysługującej w tzw. powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 tej ustawy, ponieważ ze względu na odmiennie przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych,

a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego - art. 95 ust.1 ustawy. Pogląd ten prezentowany był także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005r., sygn. akt I UK 120/04, OSNP 2005r. Nr 16, poz. 257
i powołanym w nim orzecznictwie.

Jak już wyżej wspomniano art. 21 ust.2 ustawy reguluje m.in. kwestię ustalania podstawy wymiaru emerytury w sytuacji posiadania wcześniej ustalonego prawa do emerytury i zgodnie z pkt 1 ust.1 tego przepisu obligatoryjnym jest przyjęcie podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury. Zatem, uwzględniając treść art. 21 ust. 2 ustawy, uzasadnionym jest twierdzenie, że nabycie prawa do emerytury przyjęte w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, umożliwia kilkakrotne przechodzenie na emeryturę. Skoro ustawa dopuszcza kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie można jednak z treści tego przepisu wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Przepis art. 55 tej ustawy, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, "zrównuje" w pewnym sensie sytuacje tych osób (urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949r.) z sytuacją osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy (vide: uzasadnienie powołanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013r.). Tożsamy pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lipca 2013r. (sygn. akt II UK 424/12, LEX nr 1341674).

Sąd Apelacyjny w pełni podziela prezentowaną wyżej wykładnię art.55 ustawy i sformułowany na jej tle pogląd Sądu Najwyższego, iż ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą (vide: powołana uchwała z dnia 4 lipca 2013r. oraz wyrok z dnia 10 lipca 2013r.).

Reasumując, należy stwierdzić, iż prawidłowo uznał Sąd Okręgowy, że ubezpieczony, uprawniony go górniczej emerytury, kontynuujący ubezpieczenie po osiągnięciu wieku 65 lat, składając w dniu 28.10.2011r. wniosek o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, jest uprawniony do jej obliczenia w oparciu o art.26 w zw. z art.55 ustawy. Nadto Sąd Okręgowy zweryfikował czy wyliczone na podstawie art.26 ustawy świadczenie jest wyższe od emerytury obliczonej zgodnie z art.53 ustawy.

Uwzględniając powyższe, Sąd drugiej instancji, nie znajdując podstaw prawnych do zmiany zaskarżonego wyroku, po myśli art.385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/SSO del.E.Kocurek-Grabowska /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM